

Μάκης Τσίτας: Πέντε στάσεις, Νουβέλα, Μεταίχμιο, 2020, Σελ. 75

ΕΝΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ 01.08.2020, 06:00

Η σύζυγος και ο σύζυγος

A- A+

Γιώργος Ν. Περαντωνάκης
Επιμέλεια: **Μισέλ Φάις**

Εμείς που ασχολούμαστε με τη λογοτεχνία για ενήλικους, γνωρίσαμε τον Μάκη Τσίτα με τον Χρυσοβαλάντη του στο «Μάρτυς μου ο Θεός» και τον αφελή, αναξιόπιστο, αλλά σαγηνευτικό στη χειμαρρώδη ορμή του λόγο του, κι όχι από τα πολυάριθμα παιδικά βιβλία που έχει εκδώσει. Τώρα μας επανασυστήνεται, πάλι με έναν μονόλογο, αυτή τη φορά μιας γυναίκας η οποία εξιστορεί το συζυγικό της μαγκανοπήγαδο.

Χαρακτηρίζω «τίμιο» ένα βιβλίο, όταν δεν επιχειρεί σκόπιμα να μας δελεάσει με αφηγηματικά τεχνάσματα, ούτε να διαμορφώσει μια πλαστή σκηνική εικόνα, ώστε να απομακρυνθούμε εξεζητημένα από την πραγματικότητα, αλλά προσγειωμένο στο έδαφος της ζωής, απλό και ανεπιτήδευτο, βαραίνει με την ιστορία και τη συγκίνηση που απορρέει από αυτήν. Κι έτσι θα χαρακτήριζα το βιβλιαράκι του Μ. Τσίτα, καθώς φαίνεται -και είναι- ριζωμένο σε μια μικροαστική καθημερινότητα, βγαλμένο από τον μίζερο ορίζοντα της ελληνικής οικογένειας και τοποθετημένο στην προσπάθεια του μεταπολεμικού ανθρώπου να ορθοποδήσει.

Τότε γιατί κερδίζει τον αναγνώστη, έστω κι αν δεν έχει κορυφώσεις, εκρήξεις ή πορείες σάλομ; Γιατί δηλαδή κερδίζει το «μπράβο» μας, αν και δεν καινοτομεί, δεν εκρήγνυται, δεν αναθεωρεί τα όρια της λογοτεχνίας;

Ας δούμε πρώτα την ιστορία αυτή καθαυτή. Η αφηγήτρια, ονόματι Τασούλα, είναι μια τυπική Ελληνίδα, που παντρεύτηκε παραδόξως από έρωτα (και μάλιστα κλέφτηκε), έκανε δυο παιδιά, στην αρχή εγκατέλειψε τις σπουδές της στη Νοσηλευτική, αλλά γρήγορα τις ξανάρχισε, με γονείς να τη στηρίζουν αλλά και να την κυνηγούν, με μια άτολμη διάθεση και μια επίπεδη καθημερινότητα. Το βασικό ωστόσο στοιχείο που δυναμιτίζει το τέλμα της ζωής της, τέλμα που σε άλλη περίπτωση μπορεί και να θεωρούνταν φιλήσυχη ευδαιμονία, είναι ο κατά δεκαπέντε χρόνια μεγαλύτερος άντρας της, του οποίου ο βίος και η πολιτεία της εξωοικογενειακής ζωής του τον καθιστούν -στα μάτια μας- ακατάλληλο για σύζυγο και για πατέρα.

Ετσι, φαίνεται ευδιάκριτα ότι ο Μ. Τσίτας είναι ικανότατος να κατασκευάζει χαρακτήρες που ζωντανεύουν μπροστά στον αναγνώστη, γίνονται ολόγλυφα πρόσωπα και μπορούν να πείσουν για τη νοοτροπία και τον τρόπο ζωής τους. Τόσο ο Χρυσοβαλάντης όσο και η Τασούλα είναι χειροπιαστοί χαρακτήρες, απλοί, μικροαστοί, συμπαθητικοί όμως μέσα στα τόσα λάθη τους, καθώς συμπάσχουμε με την αδυναμία τους και δικαιολογούμε τον τρόπο με τον οποίο υφίστανται τα δεινά, είτε φταίνε είτε όχι γι' αυτά.

Με κέντρο, λοιπόν, έναν τέτοιο χαρακτήρα απλώνονται κύκλοι αφήγησης που αφορούν το πολιτισμικό γίγνεσθαι της μεταπολεμικής Ελλάδας, όσο οι δομές οδηγούσαν στην επικράτηση θνησιγενών φορέων, όπως η παραδοσιακή οικογένεια, ακόμα κι όταν αυτή δυσλειτουργεί εις βάρος της γυναίκας. Η τελευταία, είτε επειδή δεν μπορεί λόγω της οικονομικής εξάρτησης από τον άντρα της, είτε επειδή δεν θέλει να θυσιάσει την ομαλή ανατροφή των παιδιών της, είτε, τέλος, από μια καλώς εξηγημένη μέσα από τα πράγματα αβουλία, μένει και υπομένει, άλλοτε πατώντας πόδι κι άλλοτε υποχωρώντας μπροστά στο θράσος του συζύγου της.

Η Τασούλα είναι η μάνα, η γιαγιά μας, η θεία μας, που ορίζει τον εαυτό της μέσα στο πλαίσιο θεσμών και κανόνων που περιορίζουν τη ζωή της κι αυτή, εκούσα άκουσα, τους αποδέχεται. Είναι το κοινωνικό θύμα που υπολογίζει πιο πολύ τους άλλους παρά τον εαυτό της, με μια θαυμαστή αυτοθυσία που είναι και αντιληπτή και αποδεκτή εν πολλοίς, όσο κι αν με τα σημερινά μέτρα και σταθμά θα την είχε ίσως οδηγήσει σε πιο δραστικές λύσεις, όπως έκανε αργότερα η κόρη της όταν παντρεύτηκε και χώρισε, συνυπολογίζοντας και όσα πέρασε η μάνα της.

Η νουβέλα του Μ. Τσίτα προστίθεται στα πολλά κείμενα, που αυξάνονται μάλιστα ακόμα περισσότερο, τα οποία προβαίνουν στην αναθεώρηση όσων πιστεύουμε για την οικογένεια. Αυτό γίνεται με έναν ζωντανό μονόλογο, μια γνήσια απόδοση ενός ολόγλυφου κεντρικού χαρακτήρα, μια πλήρη επαγωγική τω τρόπω εποπτεία της καθημερινής γυναίκας-συζύγου και μητέρας.